

Logo HSB - där möjligheterna bor	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 1 av 20
Datum 2023-08-22	Projektnamn Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

ARKITEKTURBESKRIVNING

Fastighet: Venus 1-7, Grindtorp
 Objekt: Balkongutbyte brf Venus
 Byggherre: Brf Venus
 Arkitekt: Svante Berg, Marja Gisselberg/Gisselberg Arkitekter

Logo HSB - där möjligheterna bor	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 2 av 20
Datum 2023-08-22	Projekt Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

1. Inledning
2. Balkonggruppering
3. Balkongfronter
4. Balkongplattor
5. Balkongskärmar
6. Inglasning
7. Balkongmiljö för de boende
8. Arkaderna
9. Sammanfattning

1. INLEDNING

Grindtorp är ett projekt byggt i början på 1960-talet strax före det egentliga miljonprogrammet. Här ser vi VBB arkitekten Sune Lindströms vision för Grindtorp och Näsbydal redan 1955.

Visionen har beskrivits som "ett stadsbyggnadskoncept med stora skulpturala byggnadskroppar i medveten relation till motorvägar och naturlandskap".

Det är särskilt monumentaliteten... det stora greppet ...som Grindtorp är känd för också internationellt. Men enhetlighet och ordnad variation/individualitet betyder också mycket.

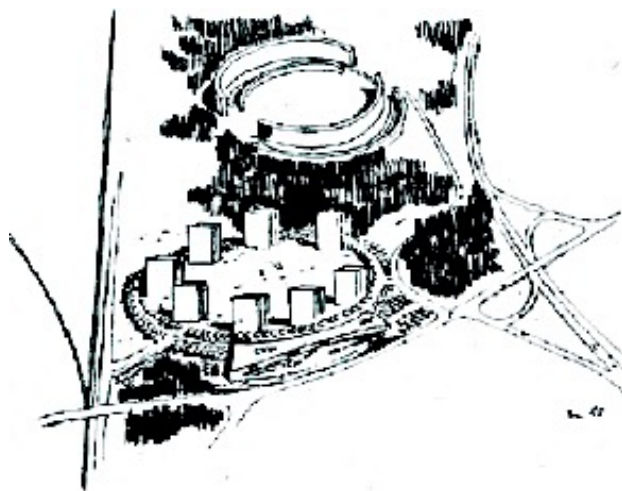

Bild 1. Visionen för stadsbyggnadskonceptet

Bygglövsansökan 2020 för Balkongutbygget hade det gjorts ingående utredningar och analyser om vilka kulturvärden som lagstiftningen värnar om och flera remissinstanser hade yttrat sig.

Bild 2. Från färdigställandet

Logo HSB – där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 3 av 20
	Projektname Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Grindtorpshuset uppfördes 1961 – 65 och ritades av Curt Strehlenert och Olle Elgquist vid HSB:s arkitektkontor. De tre byggnaderna i östra delen av bilden ägs av Bfr Jupiter och de två byggnaderna i västra delen av Bfr Venus. Venus majoriteten sina balkonger på ytterbågarna medan Jupiter har majoriteten på innerbågarna. Bfr Venus har ca 700 balkonger som ska rivs och bytas ut. De flesta är utstickande. Det gäller alla balkongplattor, ca 600 skärmar och fronter som också är i betong samt under åren gjorda inglasningar. Balkongerna har i många fall reparerats genom lappning och lagning och många har efter hand glasats in av de boende med många olika utföranden. Betongskärmar och balkongundersidor har i stor omfattning målats vita

Det arkitektoniska värdet av byggnaden eller dess kulturvärde utgörs av den samlade bedömningen av de egenskaper som är avgörande för karaktären och bärare av kulturvärdet. Vid det aktuella balkongutbytet gäller det dessa egenskaper: Balkonggruppering, Balkongfronter, Balkongplattor, Balkongskärmar, Inglasning, Balkongmiljö för de boende och Arkaderna. De ursprungliga karaktärsdragen kommer att kunna avläsas även efter balkongbytet dvs livförskjutningen i fasadlinjen, saxningen av balkonger samt skuggverkan, BILD 3.

Bild 3. Princip för gestaltning av nya balkonger med inglasningar. Illustration: Gisselberg Arkitekter.

1. BALKONGGRUPPERING

Kommentar ursprung: Formerna med byggnader i cirkelbågar och två hushöjder skapar en eftersträvad universalitet och individualitet särskilt sedda på håll, BILD 1. De ursprungliga tankarna på variation och individualitet baserades till stor del på en skulptural systematisk skuggverkan, BILD 2. Inga inglasade balkonger fanns från början. Balkonggrupperingen för 11 våningshuset med sina staplar av balkonger och överlappningar vid dubbelhöjdslägena är viktig också i närmiljön, BILD 4, 5 och 6. Notera att balkongfronterna var mycket ljusare från början.

Bild 4. Ursprung låghus

Bild 5. Ursprung låg- och höghus

Kommentar befintligt: Utförda successiva inglasningar har urholkat den ursprungliga idén om horisontalitet och enhetlighet särskilt i närmiljön.

Men det monumentala, skulpturala och universella intrycket sett på håll finns dock till stor del kvar.

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 4 av 20
	Projektname Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Bild 6. Höghus

Bild 7. Gavlar höghus

Kommentar åtgärder: Ansökan gäller inglasning av alla balkonger. Dagens olika utföranden av inglasningar som skapar ett brokigt uttryck försvinner och helheten blir mer enhetlig när inglasningen sker samtidigt av alla. De blå partierna i tvåvåningslösningen, BILD 6 och på gavlarna BILD 7 blir kvar. Alla balkonger byts ut till en lätt konstruktion med samma indelning, storlek mm. Alla balkonger utförs samtidigt med en enhetlig karm-/profillös inglasning. En inglasning som blir föreningens egendom i stället för som idag bostadsrättsinnehavarens. Grupperingen enligt BILD 2 och 6 kvarstår vilket Bild 3 visar .

Grupperingen av balkongerna på innerbågen BILD 7 blir också kvar – även vid inglasning av balkongerna (de som har en balkong ovanför glansas inte in). Horisontaliteten på lågdelen BILD 8 kommer att förstärkas med den enhetliga nya inglasningen.

Bild 7. Innerbågen höghus

Bild 8. Ytterbågen låghus

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 5 av 20
	Projektname Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

2. BALKONGFRONTER MED FRILAGD BALLAST

De ursprungliga prefabricerade betongelementen med frilagd ballast som balkongfronter och gavelskärmar har skador och deformationer. Enligt utredningar av Sthlm Betongkonsult och PE Konsult måste de därför av konstruktiva och hållbarhetsmässiga skäl bytas ut mot en lätt konstruktion.

Utdrag ur de tekniska rapporterna: ”Skadorna har konstaterats i balkongernas över- och undersidor, framkanter, sidoskärmar, pelare och konsoler p.g.a. armeringskorrosion. Konsolpelare i bottenplan vid infarter till garagen har omfattande skador som även beror av förhöjda kloridhalter i betongen från tössalter. Det är även tydligt att flera tidigare renoveringar har utförts. Man kan konstatera att dessa renoveringar inte har kunnat stoppa fortsatt korrosion och ytterligare skador på betongen har uppkommit.”

Kommentar ursprung: Vilken kulör balkongfronterna hade ursprungligen BILD 4 och 5 har undersökts genom att djuptvätta vissa fronter BILD 23 och 24.

Kommentar befintligt: Under 60 år har fronterna smutsats ner, bytts ut och lagats BILD 9 – 22 med ibland stenballast som är både ljusare mer fingraderad. Många fronter har åldringsskador.

Bild 9. Låghuset med de två fronttyperna ovanför

Bild 10. Höghuset med original under och utbytt

Frilagd ballast, variationer

Bild 11. Venus

Bild 12. Venus

<p>Logo</p> <p>HSB - där möjligheterna bor</p>	<p>Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan</p>	<p>Sidnr. Sida 6 av 20</p>
<p>Datum 2023-08-22</p>	<p>Projekt Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby</p>	<p>Handläggare Robert Vigert Svante Berg</p>

Bild 13. Venus

Bild 14. Venus

Bild 15. Venus höghus

Bild 16. Venus låghus

Logo HSB - där möjligheterna bor	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 7 av 20
Datum 2023-08-22	Projektnamn Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Bild 17. Venus höghus. Tid och tillverkningspåverkan ger olikheter. Klar skillnad på stenballast och kulör.

Detaljer

Bild 18. Venus. Precisionen ändras med tiden

Bild 19. Venus. Finare struktur på vissa utbytta fronter som den till höger.

Logo HSB - där möjligheterna bor	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 8 av 20
Datum 2023-08-22	Projektnamn Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Bild 20. Venus låghus

Bild 21. Venus höghus. Olika tillverkningsår

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 9 av 20
	Projekt Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Bild 22. Fronterna på BFR Jupiters höghus har inga fasta glasband. Här ser man även en tydlig skillnad mellan ursprungliga och ersatta balkongfronter

Kommentar åtgärder: Skivan på de nya fronterna är Steni Nature som har frilagd ballast med en stenstorlek som är mindre än ursprunget, men ungefär samma storlek som flera av de utbytta, BILD 23. Den vänstra balkongfronten är djuptvättad för att visa trolig ursprunglig kulör. Dagens åldrade front ses till höger. För exakt kulör och gräng på de nya balkongfronterna hänvisas till materialproverna.

Bild 23. Visar vald Steni lättkonstruktion skiva (rät grovlek men ej rätt kulör) mot befintlig tvättad balkongfront.

Logo HSB - där möjligheterna bor	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 10 av 20
Datum 2023-08-22	Projektnamn Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Ursprungskulör

Detta prov visar Steni standardkulör som avses användas fast med den grövre strukturen som visas på BILD 23

Bild 24. Steniprov med rätt kulör mot djuptvättad balkongfront visande trolig ursprungskulör

Bild 25. Steniprov med rätt kulör mot otvättad balkongfront

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 11 av 20
	Projektname Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

3. BALKONGPLATTORS UNDERSIDOR

De gamla betongplattorna måste ersättas med lättare och bäras på ett annat sätt.

Kommentar ursprung: Undersidorna på befintliga balkonger i höghuset har en ribbstruktur av sparkroppar som motiverades med den använda konstruktionstekniken för att spara vikt. Eftersom alla balkonger var öppna från början syntes ribbstrukturen som var ett tydligt karaktärselement BILD 26. Balkongbjälklagen ser ut som om de bärs av profilerade triangelformade konsoler men bjälklagen är inspända och konsolar ut från byggnadsstommen. Bild 27. Fronterna bärs av gavelskärmarna som är inspända i stommen. Triangelkonsolen vid balkongfronternas skarv bär inte plattan utan har en stolpe som håller fronterna vid skarven. Om undersidorna ursprungligen var omålade är obekant.

Kommentar befintligt: Många undersidor och en del skärmar är idag ljust målade särskilt på lägre nivåer. Inglasningar reducerar nästan helt effekten av ribbstrukturen av sparkroppar. Däremot framträder den tydligt i marknivån.

Kommentar åtgärder: Den nya konstruktionstekniken av balkongplattorna som i stället för att konsola ut från stommen bärs av dragstag i kortsidorna och av ett vinkelstål i fasaden gör att viktminskande sparkroppar i form av ribbor inte fyller någon konstruktiv funktion längre. Plattorna har stora sparkroppar som uppfattas som släta. Men med tanke på ställda krav på utseende förses dock alla balkongplattor i höghusets utstickande balkonger med ribbor om än glesare än originalets. Inglasning döljer ribbstrukturen utifrån sett och det är bara vid de oinglasade balkongerna och de nedersta balkongundersidorna som ribbstrukturen framträder tydligt.

Bild 26. Balkongundersidor med ribbstruktur

Bild 27. Konsolerna ska se ut att bära balkongerna

4. BALKONGSKÄRMAR, SKILJEVÄGGAR OCH KONSOLER

Alla skärmar och skiljeväggar måste av konstruktiva och hållbarhetsmässiga skäl bytas ut mot en lättare typ. De ursprungliga skärmarna som väger ca 1 ton vardera är infästa i stommen med ca 1m långa armeringsjärn.

Utdrag ur de tekniska rapporterna: ”Karbonatisering i betongen har nått armeringen och armeringen rostar då den utsätts för regn. På flera ställen har armeringen rostet och expanderat så att betongen sprängs bort utanför armeringen vilket ger synliga skador”. ”Nya infästningar av element kan inte utföras på samma sätt nu i efterhand. En förutsättning för att klara infästningarna för nya element är därför att egentyngden för de nya konstruktioner som utgör räcken och skärmar minskas. Detta innebär att det befintliga utseendet kommer att återskapas med liknande lätta konstruktioner i andra material.”

De viktiga arkitekturelementen för gavelskärmar och lägenhetsskiljande skärmar är förutom ytskiktet, detaljeringen av överkanter, livskillnader, bleck, underkanter, ändavslut, skarvar och infästning.

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 12 av 20
	Projektname Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Kommentar ursprung: De öppna balkongerna på höghuset har prefabricerade gavelskärmar i betong som väger ca 1 ton vardera är ingjutna i stommen med långa armeringsjärn. De är gjutna mot brädform med rillor som ger en vertikal randning BILD 28. På marknivån vid höghusets ytterbåge bidrar synliga skärmar och konsoler särskilt till arkitekturvärdet, se BILD 48. Det är önskvärt att efterlikna deras utseende.

De öppna dubbelhöjdsbalkongerna har betydelse för den skulpturala skuggverkan på håll. På låghusdelen är däremot skiljeväggarna platsgjutna och släta BILD 38.

Bild 28.

Bild 29. Inglasad öppning

Kommentar befintligt: Många skärmar har målats vita. Vissa av skärmarnas triangelformade öppningar har blivit inglasade. BILD 29.

Kommentar åtgärder:

För att minska vikten har en lättare konstruktion valts som får ett ytskikt av profilerad titanzink-plåt. Ett material med en känsla av naturmaterial precis som betong med en grå betongliknande kulör och kan på håll faktiskt uppfattas som ursprungets i betong BILD31. Legeringen är mycket lämpad för plåtslageriarbeten vilket är viktigt när stor omsorg om plåt detaljerna krävs. Gavelskärmar som utsätts för väder och vind får ett naturligt åldrande vilket prov visar från en plåt som suttit på fasad i 25 år BILD 34. 600 kvadratmeter av den mycket välbevarade titanzinken från Kiasmamuseet för nutidskonst i Helsingfors har monterats ner och 600m2 används nu på en ny byggnad vid besökscentret i Onsala rymdobservatorium i Halland.

De nya gavelskärmarna vid de öppna dubbelhöjdsbalkongerna ska utformas så att deras skulpturala verkan består så mycket som möjligt. Skärmar utförs med en lättare brandklassad stomme med ytskikt av profilerad plåt. Täckplåtar fasas för att påminna om omsorgen i ursprungets detaljering.

Inglasningen av den triangelformade öppningen – i första hand på grund av brandkrav – utförs med omsorg om detaljerna, BILD 30 Gavelskärmarna sedda på distans kommer i möjligaste mån att likna ursprungets. Materialbytet från betong till plåt i skärmarna mellan lägenheterna uppfattas knappast på håll på grund av inglasningen. BILD 31 visar ett prov med det föreslagna materialet Titanzink/Rheinzink som ska visa profilens verkan på en betong skräm. Profileringen är valbar och går att få helt lika betongelementets.

Bild 30. Principdetaljer. Illustration Gisselberg Arkitekter

Bild 31. Plåtprofils skuggverkan

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 13 av 20
	Projektname Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Mittkonsolerna har ingen konstruktiv funktion längre och utgår därför. Gavelskärmar och lägenhetsskärmar blir räfflade och upphängningsstag och beslag synliga, BILD 32 och 33.

Bild 32. Princip upphängningskonstruktion

Bild 33. Ett platt stag bär balkongplattan.
Illustration Gisselberg Arkitekter

BILD 34 visar ett prov med Rheinzinks PrePatina Blue Grey som har bra betongliknande kulör och en viss matthet och kan på håll faktiskt uppfattas som betong. Plåten är alltså inte lackerad utan är en legering. Zinken kommer från Boliden som använder sol och vindkraft till denna sk ecozink med 50% mindre CO2 utsläpp. På nära håll kan man se det som ett sorts naturmaterial precis som betong också är. Materialet har ett naturligt åldrande vilket provet nedan från en plåt som suttit i 25 år på fasad (Museet Kiasma i Helsingfors) visar. Ytskiktet får alltså en naturlig patinerad yta som är underhållsfri.

600 m2 av Kiasmaplåten återanvänds i rymdlaboratoriet i Onsala i Halland.

BILD 34. Prov från Kiasmaplåten

NÅGRA RHEINZINK PROJEKT I SVERIGE

Stockholm

Moderna Museet
Långbrodalsskolan
Östra Gymnasiet Skogås
Kv Sporren Mäster,
Samuelsgatan

Göteborg

Skansen Kronan
Skansen Lejonet
Kv Jankowitz
Handelshögskolan
Alingsås Tingsrätt
Johannebergs vattentorn
Guldhedens vattentorn

Varberg

Högskolan Campus
Halmstad
Kv Borgen

Helsingborg

Dunkers Kulturhus

Malmö

Kv Potatisåkern
Kv Röshult
Beckhoff huvudkontor

Älmhult

IKEA, Future IoS Blåsippan
Hub

Plåten består av Zink som legeras med titan och koppar tillförs för att göra materialet mer lämpat för plåtslagerarbeten.

Nuvarande tillverkning i Boliden har 50% mindre CO2 utsläpp än tidigare.

Kraven på skärmen är att den dubbelsidiga skärmen inte kan vara tjockare än ca 10 cm, pga plats för infästningen i husets stomme och ytskiktet ska ha motsvarande profil som de ursprungliga skärmarna i betong. Plåtdetaljerna ska

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 14 av 20
	Projekt Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

ha motsvarande omsorg om detaljerna som betongelementens.

Skärmen ska vara lätt, vara helt prefabricerad och lätt monterbar. Den ska uppfylla brandkraven. Andra material som bedömts är:

- Betong lika ursprunget
- Högpresterande betong
- Fiberbetong
- Lättbetong
- Cederträ
- Lackerad stål/Alu-plåt
- Alu-zinkbelagd stålplåt
- Fiberarmerad plast

5. INGLASNING

En inglasning ger en högre kvalitet på användningen av och vistelsen på balkongerna samt ökar den tekniska hållbarheten.

Sammantaget kan en inglasning med profillösa glas och rätt detaljering motsvara det sammantagna arkitektoniska värde som ursprungstankarna gav uttryck för också med tanke på modernitetsaspekterna samt hållbarhetsperspektivet.

Kommentar ursprung: Ett smalt band av fasta glas fanns i den ena typen av balkongfronter, BILD 35 och 36.

Bild 35. Låghusets ursprungliga fasta glas

Bild 36. Höghusets ursprungliga fasta glas

Kommentar befintligt: Väldigt många balkonger är idag inglasade på lite olika sätt varför påverkan av det ursprungliga yttre utseendet redan skett. Utförda inglasningar har medfört en oregelbunden variation i balkongmotivet som inte speglar ursprungstankarna med den systematiska variationen av öppna balkonger, BILD 37 och 38. Solskydd, markiser, har monterats i olika omfattning och med olika sort, kulör, mönster etc.

Bild 37 höghuset

Bild 38 låghuset

Kommentar åtgärder: Ansökan gäller inglasning av alla balkonger. Man återställer helhetsverkan avseende likadana balkonger som är systematiskt varierade. Effekten av skuggverkan minskas dock pga inglasning i vissa delar i höghuset och för hela låghuset. Ingen inglasning, eller tak, utförs på dubbelhöjdsbalkongerna, BILD 39. Inglasning med profillösa glas som kan skjutas åt sidan och vinklas för att nå maximal öppning, BILD 40.

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 15 av 20
	Projekt Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Bild 39. Höghusets dubbelhöjdsbalkonger.
Illustration Gisselberg Arkitekter

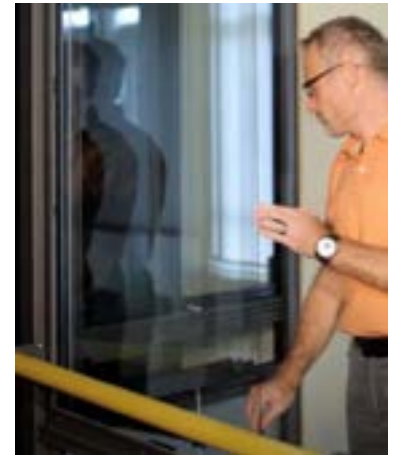

Bild 40. Glasen skjuts och viks åt sidan

En livförskjutning mellan glas och balkongfront finns för att skapa djupverkan på fronten, BILD 41. Horisontalskarvar i fronterna ska undvikas i möjligast mån. Balkongfronterna dras ner, BILD 42 för att dölja överkantsprofilen så mycket det går.

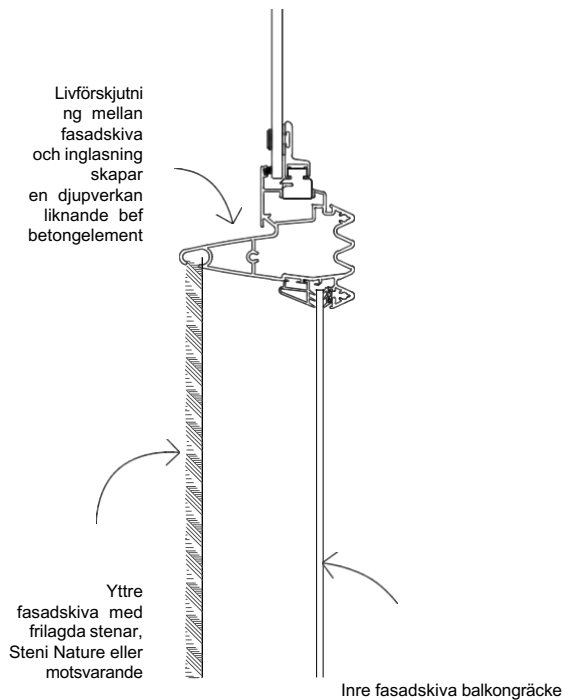

Bild 41. Inglasningsprincip nertill

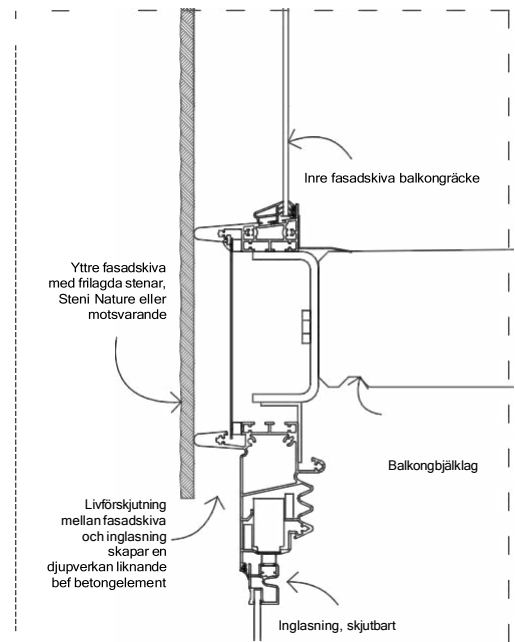

Bild 42. Inglasningsprincip upp till

Inglasning av alla balkonger i låghuset ger en helhetsverkan motsvarande ursprungstanken även om skuggeffekterna reduceras i närmiljön. Plåtbleck över och under fönster ges i projekteringen en omsorgsfull behandling för att påminna om betongens detaljering.

<p>Logo</p> <p>HSB - där möjligheterna bor</p>	<p>Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan</p>	<p>Sidnr. Sida 16 av 20</p>
<p>Datum 2023-08-22</p>	<p>Projektnamn Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby</p>	<p>Handläggare Robert Vigert Svante Berg</p>

BILD 43 fasadutsnitt höghus. Illustration Gisselberg Arkitekter

BILD 44 fasadutnitt låghus. Illustration Gisselberg Arkitekter

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 17 av 20
	Projekt Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

6. BALKONGMILJÖN FÖR DE BOENDE

Alla balkonger inglasas. De viktiga egenskaperna för balkongrenoveringen är:

Undersida på ovanförliggande balkong, möjlighet att placera armaturer, *Balkongfrontens* insida med material, kulör, struktur, anslutningar, detaljering *Skiljeväggen* mellan lägenheterna *Balkongbärningens* konstruktionsdetaljer.

Tillgänglighet. Dörrtröskel och golvnivåer med hänsyn till de boendes eventuella tilläggsolv. Balkongmiljön vill de boende kunna utforma efter egna önskemål.

Kommentar ursprung: Låghusets platsgjutna balkonger har släta undersidor, BILD 45. Undersidorna på höghusets prefabricerade balkonger har däremot en intressant ribbstruktur.

Kommentar befintligt: Balkongerna som är en del av bostaden inreds av bostadsrättsinnehavarna, BILD 45 och 46.

Bild 45. Låghuset. Exempel utan inglasning

Bild 46. Höghuset. Med exempel på befintlig inglasning

Kommentar åtgärder: De enhetliga inglasningarna som nu utförs i föreningens regi innebär att alla boende får samma lösning på sin inglasning. Det gäller även solskydd – som idag består av en brokig samling markiser – som utförs med en vertikal persienn på insidan av inglasningarna.

Balkongundersidorna på låghuset blir släta. Mittkonsolerna försvinner. Glas i balkongräcket i samma utsträckning som ursprungligt. Gavelskärmar och lägenhetsskärmar blir räfflade och upphängningsstag och beslag synliga dock bara inifrån. Inglasning görs med profillösa glasskivor som kan skjutas och vikas åt sidan.

”Dubbelhöjds” balkongerna blir kvar i sin utomhusmiljö eftersom de inte glasas in.

Bild 47. Höghuset med ny inglasning

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 18 av 20
	Projekt Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

7. ARKADERNA

Nedersta balkongundersidornas utformning och bärning har betydelse för arkadernas karaktär.

Höghusets yttersida

Bild 48. Höghusets arkad

Bild 49. Balkongundersida och symbolisk bärning

Kommentar ursprung:

Denna miljö med arkaden karaktäriseras till stor del av balkongundersidors rillor och de nerstickande skärmarna. BILD 48.

Kommentar befintligt:

Inte mycket har ändrats under balkongerna utan helhetsintrycket finns kvar BILD 49

Kommentar åtgärder:

Det har framförts önskemål av utseendeskäl att alla balkongundersidor ska ha samma utseende som originalet. Detta har prövats och med anledning av att konstruktionen av balkongplattorna måste bytas främst pga viktproblem och bärning blir det för stor vikt om originalutseendet ska följas strikt. Den konstruktivt lättaste lösningen har inga sparkroppar i form av räfflor. Det kan nämnas att i Hembygdsföreningens yttrande över den första bygglovsansökan man nämnde en godtagbar kompromiss. Nämligen att göra balkongplattorna enligt den konstruktivt och ekonomiskt bästa lösningen utom vid höghusets arkad där man lägger stor kraft på att återskapa originalutseendet fullt ut. Ur hembygdsföreningens yttrande 210331:” *Material och detaljer framträder starkast på nära håll. En promenad längs fasaden på höghuset - en frekventerad gångväg - kommer att förlora mycket av sin variation om balkongplattorna får en helt slät undersida och dessutom de regelbundet nedskjutande, profilerade sidostyckena försvinner. Att ge åtminstone de nedersta balkongplattorna en dyrbar men viktig profilering kan då vara en rimlig kompromiss.*”

Med tanke på ställda utseendekrav att **alla** plattor i höghuset ska göras profilerade (med rillstruktur) tillmötesgå detta. Rillorna måste dock bli glesare än originalets för att klara medförande viktökning.

Logo HSB - där möjligheterna bor Datum 2023-08-22	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 19 av 20
	Projekt Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg

Bild 49 Höghusets arkad. *Illustration Gisselberg Arkitekter*

Låghusets yttersida

Kommentar ursprung: Bärande konsolpelare ger markvåningen en tydlig arkitektonisk karaktär. Balkongundersidorna är släta.

Kommentar befintligt: Lika ursprungligt. BILD 50.

Bild 50. Låghusets arkad befintlig.

Kommentar åtgärder: Pelarna på bottenvåningen kommer att rekonstrueras utan bärande funktion och med lika utseende som de befintliga. BILD 50.

Befintliga kulörer

Koderna för de kulörer som finns i de befintliga fasaderna är:

Brun: RAL-kod 8017 (NCS 7907-Y83R) , **Blå:** RAL-kod 5000 (NCS 5727-R83B), **Grön:** NCS S 3020-G, **Röd:** RAL-kod 3011 (NCS 4053-Y94R) och **Vit:** NCS-kod 0500-N.

 HSB - där möjligheterna bor	Kapitelrubrik Arkitekturbeskrivning - Bygglövsansökan	Sidnr. Sida 20 av 20
	Projektnamn Byte av balkonger HSB BRF Venus, Täby	Handläggare Robert Vigert Svante Berg
Datum 2023-08-22		

8. SAMMANFATTNING

Visionen för Grindtorp har beskrivits som ”ett stadsbyggnadskoncept med stora skulpturala byggnadskroppar i medveten relation till motorvägar och naturlandskap.” Monumentalitet och variation med enhetliga delar är bärande karaktärsdrag. Grindtorpshusens ursprungliga helhetsverkan som byggnadsverk har med tiden urholkats av reparationer och inglasningar. Betongbalkongerna har stora åldringsskador och har tekniskt tjänat ut. Alla ca 700 balkonger måste bytas ut mot lättare. Stor omsorg kommer att visas för att återskapa de ursprungliga arkitektoniska värdena med bevarande eller med nya material och konstruktioner.

Många balkongfronter har under åren fått lagas eller bytas ut varför fasaderna fått en oplanerad och icke avsedd oenhetlighet i kulör och struktur. De har också mörknat väsentligt efter 60 år. Det nya ytskiktet blir ljusst som det ursprungliga och blir framför allt enhetligt.

Undersidorna på befintliga balkonger i höghuset har en ribbstruktur av sparkroppar som motiverades med att spara vikt. Eftersom alla balkonger var öppna från början syntes ribbstrukturen och utgjorde ett tydligt karaktärselement. I höghuset har alla utstickande nya balkonger en undersida med ribbstruktur. Avståndet mellan ribborna är något större än originalets, men ursprungsgestaltningens princip kan bibehållas. Nya inglasningar i stängt läge reducerar utifrån sett delvis effekten av ribbstrukturen. Arkadens samt de dubbelhöga balkongernas ribbstruktur blir dock helt synlig.

De ursprungliga balkongerna på höghuset har gavelskärmar som väger ca 1 ton vardera, är gjutna i betong med rillor/ribbor och är infästa i stommen med långa armeringsjärn. De nya gavelskärmarerna efterliknar ursprungsutseendet samtidigt som tyngden minskas drastiskt. Ett ytskikt har valts av profilerad titanzink-plåt som ger en känsla av naturmaterial precis som betong och som har en grå betongliknande kulör. Det kan på håll faktiskt uppfattas som ursprungets i betong. Plåt som utsätts för väder och vind får ett naturligt åldrande vilket prov visar från en plåt som suttit på fasad i 25 år.

Ursprungligen fanns det bara glas i smala band i den ena typen av balkongfronter. Den nya inglasningen sker med karm och profillösa glasskivor som kan skjutas ihop och vikas åt sidan. En ny samtidig inglasning av balkongerna återställer enhetligheten även för låghuset. En inglasning ger också en högre kvalitet på användningen av balkongerna samt ökar den tekniska hållbarheten.

Arkadmiljön i den frekventerade gångvägen längs fasaden på höghuset karaktäriseras till stor del av balkongundersidornas ribbstruktur, de nerstickande balkongskärmarerna och konsolerna. De nya balkongerna med sin något glesare ribbstruktur, nerstickande nya balkongskärmar och konsoler återskapar rimligt den ursprungliga karaktären. Låghusets balkongplattor med släta undersidor och bärande pelarkonsoler återskapas.

Idén med balkongerna som bildar horisontella band och överlappningar tydliggjorda från början av de öppna balkongernas grupperingar har alltså med åren urholkats av successiva inglasningar. Det enhetliga balkongbytet med inglasning kommer att göra att ursprungsidén till stor del återskapas.